

Универзитет уметности у Београду
Факултет ликовних уметности
Париска 16, Београд

Извештај Комисије

за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта и писаног рада

„Скулптурална форма: могућност интризичне кинетике (изложба скулптура)”

кандидаткиње Андреје Прокопијевић

Комисија која је изабрана на 510. седници Наставно-уметничког-научног Већа, Факултета ликовних уметности 4. септембра 2024. радила је у саставу:

1. Др ум. Радош Антонијевић, ред. проф. ФЛУ Београд – ментор
2. Др Јелена Тодоровић, ред. проф. ФЛУ Београд
3. Др ум. Невена Поповић, ванредни професор Факултета уметности у Приштини са привременим седиштем у Звечану
4. Кристоф Барден (Christophe Bardin): Универзитетски професор визуелних уметности, дизајна и теорије уметности на Универзитету Жан Моне у Сент Етјену - коментор
5. Сесил Крос (Cécile Croce): Универзитетска професорка естетике и наука о уметности на Универзитету у Бордоу.
6. Јан Тома (Yann Toma): Професор визуелних уметности и наука о уметности, уметности и међународног стваралаштва, менаџмента уметности и иновација – креативне индустрије, уметности и одрживог развоја на Универзитету у Паризу 1 Пантеон-Сорбона.

Биографија кандидаткиње:

Андреја Прокопијевић, рођена је 21. фебруара 1983. године у Београду. Основне академске студије завршила је на Вајарском одсеку Факултета примењених уметности у Београду 2009. године и стекла стручно звање ДИПЛОМИРАНИ ВАЈАР ПРИМЕЊЕНИХ УМЕТНОСТИ, Мастер примењени уметник – вајар. Живи и ради у Београду. Члан је УЛУС-а и УЛУПУДС-а од 2010. године. У статусу је самосталног уметника од 2013. године.

САМОСТАЛНЕ ИЗЛОЖБЕ:

2018, *Унутрашња кинетика/ Простор „између“*, Градска галерија Котор, Црна Гора
2017, *Динамика личног простора*, Студентски културни центар, Београд
2016, *Покрет, простор „између“*, Галерија општине Врачар, Београд
2016, *Игра*, Сава центар, Београд
2015, *Балетанке*, Опера Мадленијанум, Београд
2012, *Балетанке*, Галерија Мостови Балкана, Крагујевац
2012, *Балетанке*, Галерија Мали ликовни салон, Нови Сад
2011, *Балетанке*, Мала галерија УЛУПУДС-а, Београд
2010, *Балетанке*, Градска галерија Котор, Црна Гора

КОЛЕКТИВНЕ ИЗЛОЖБЕ (избор):

2019, *У додиру са*, Музеј савремене уметности, Београд
2016, Дан за скулптуру: *Sculpture network*, Павиљон Цвјета Зузорић, Београд
2015, *Изложба вајара Србије*, Павиљон Цвјета Зузорић, Београд
2015, *Контакт*, Центар за културу Пароброд, Београд
2012, *44. Мајски салон УЛУПУДС-а*, Музеј Примењених Уметности, Београд
2012, *Изложба вајара Србије*, Павиљон Цвјета Зузорић, Београд
2011, *43. Мајски салон УЛУПУДС-а*, Музеј Примењених Уметности, Београд
2010, *Профил*, Галерија клуба Српске војне авијације, Београд
2009, *Пролећни салон Градске галерије Младеновац*, Младеновац
2008, *Ниш Арт Фондација - Млади 2008*, Ниш, Нови Сад, Београд
2008, *Outside project*, галерија La Corte Arte Contemporanea, Фиренца, Италија

НАГРАДЕ:

2011, Плакета за скулптуру, 43. Мајски салон УЛУПУДС-а, Београд
2011, Велика награда Јесењег салона, Галерија стара капетанија, Београд

УМЕТНИЧКЕ РЕЗИДЕНЦИЈЕ:

2019, NBisART Железара Смедерево
2008, ТЕРРА, међународни вајарски симпозијум, Тераторија - пратећи програм Београдског летњег фестивала (БЕЛЕФ)
2008, Outside Project, пројекат размене студената и стручњака за уметничко образовање, Фиренца, Италија
2007, МајданАрт, међународни златарски симпозијум, Мајданпек

СТИПЕНДИЈЕ:

2019, Стипендија владе Француске за докторат у коменторству

2018, Стипендија владе Француске за једномесечни истраживачки боравак

ПРОЈЕКТИ:

2023, Идејно решење *Награде публице #ЕУ ЗА ТЕБЕ* у оквиру Београдског фестивала игре
2017, Меморијалне плоче Арчибалду Рајсу и Тадији Синдермајеру, Београд
2016-2023, Идејна решења награда „*Јован Тиролов-за корак даље...*“ Београдског фестивала игре

ПРОФЕСИОНАЛНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ:

2016, Положен стручни испит и стечено право на звање КОНЗЕРВАТОР-РЕСТАУРАТОР, Народни музеј, Београд

АНАЛИЗА ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

Практични део рада под називом *Скулптурална форма: могућност интризичне кинетике (изложба скулптура докторандкиње)* Андреје Прокопијевић чини седам скулптура од стакла и метала галеријског формата приказаних на изложби под називом *Скулптурална форма: могућност интризичне кинетике*, у Галерији Факултета ликовних уметности у Београду 2024. године. Следи списак скулптура:

1. *Равнотежа и динамика*, Скулптура од гвожђа, плексигласа и шперплоче, (2018)
2. *Плава вертикала*, Скулптура од гвожђа, плексигласа и месинга, (2019).
3. *Осцилације флуида 1*, Скулптура од термоформираног и дуваног стакла, (2022).
4. *Осцилације флуида 2*, Скулптура од термоформираног, дуваног стакла и огледала, (2022).
5. *Вертикална композиција*, Скулптура од гвожђа и плексигласа, (2020)
6. *Црна динамичка линија*, Скулптура од термоформираног стакла, равног, стакленог зрна и гвожђа (2021)
7. *Жута форма*, Скулптура од термоформираног стакла и огледала, (2022)

Писани део рада докторског уметничког пројекта на студиозан и аналитичан начин описује логику и принципе настанка ових уметничких радова бавећи се кључним феноменима за овај уметнички подухват. У питању су феномени скулптуралности, материјалитета, транспарентности, тела и покрета. Писани део рада садржи 302 стране, 4 главна дела са 104 репродукције. Остали део писаног рада до укупног броја страница односи се на списак репродукција, индекс имена, списак коришћене литературе, на биографију и неопходне изјаве аутора.

На основу јасно дефинисаног предложеног истраживачког питања: „На које начине би се скулптура могла доживети и конструисати као манифестација покрета и како се скулптура,

као првенствено „мирно“, некинетичко уметничко дело, открива као „енергетизована“ форма у простору способна да пренесе покрет?“ студија даје анализу скулптуре као просторно-временски одређеног тродимензионалног уметничког медија, тумачећи је у односу на феноменологију доживљавања покрета, узимајући статистику скулптуре као осовину истраживања у односу на динамику форме и перцепцију тела, у корелацији са уметношћу игре односно плеса.

Да би се успоставила веза између предмета истраживања (покрета) и области истраживања (скулптуре), било је потребно успоставити три главне хипотезе, које би повезале ова два аспекта истраживања у целину. Прва хипотеза је имала за циљ да утврди порекло појма покрета, на основу концепција покрета, полазећи од Аристотелове основне филозофске аргументације, док се друга хипотеза бави разрадом појма у ужем смислу, са становишта теорије уметности и естетике. Трећа концептуална премиса феноменолошког аспекта повезује теорију и праксу у једну целину и омогућава да се подаци различитог порекла обједине и испитају као фактори који припадају једној области.

Корелација скулптуре са плесом и покретом успоставља се на појмовима форме, простора и времена, а даљом анализом медија докторандкиња изводи закључак да су два главна заједничка корелативна аспекта између скулптуре и плеса простор и тело.

У контексту покрета, простор је потенцијално акционо поље скулптуре, док је у контексту плеса простор реално акционо поље тела. Скулптурални простор, поред „тела“ објекта, обухвата и тело посматрача. Закључак је да је момент у којем се ова два „тела“ сусрећу тренутак искуства, односно догађај у коме се јавља манифестација покрета, која је пренесена скулптуралном формом, а актуелизована кроз сложену кинестетичку призму тела посматрача.

Ослањајући се на Аристотелову дистинкцију између форме и материје уметница закључује да у случају медија скулптуре, материја би била материјал, док би форма била начин на који је тај материјал употребљен и интегрисан у целину коју називамо уметничким делом. Ово је тачка у којој је остварена могућност да у мисаону конструкцију свог рада Андреја Прокопијевић уведе и стакло као материјал кога бира као главни материјални елемент свог скулптурског интересовања.

На основу истраживања које је уметница спровела, како кроз теоријску анализу, тако и кроз практичне експерименте, и разговоре са уметницима који су своју уметничку праксу посебно усмерили на рад у стаклу, дошла је до закључка да постоје два главна начина на које стакло интегрише и манифестује покрет.

1. кроз структуру и процес стварања и

2. кроз материјалне и обликовне карактеристике (транспарентност, повезивање са околним простором, енергијом форме којом се може динамизирати простор и употребом светла и рефлексија).

„Интринзична кинетика” је појам који уметница користи за дефинисање енергије у не-кинетичком облику, која се уочава захваљујући кинестетичким својствима перцепције и памћења. Она тврди да је интринзична кинетика уграђена у скулптуралну форму и из ње се перципира кроз тело. Улога тела, његових сензорних кинестетичких механизма и памћења, кључна је за разумевање оваквог начина проучавања скулптуре.

Тело, као једини и основни физички облик и начин интеракције човека са светом који га окружује, јединствена је јединица мере сваког искуства у тродимензионалном физичком свету, па уметница закључује да се покрет као појава истовремено прима кроз скулптуру естетски и егзистенцијално, телом и мером тела, у смислу његових могућности и трајања.

„Наша тела нису зидови који нас одвајају од ствари, већ активни посредници са стварима. Испреплетени смо стварима јер су наша тела пре саобраћајнице него границе. Наша тела се протежу у ствари и оне се протежу у нас.”

Изузетно је узбудљив одељак у коме уметница наводи мишљење уметника Чарлса Реја у вези скулптуре Ентони Кароа *Једно рано јутро* у коме на основу свог искуства тумачи вајарска питања везана за геометрију гледања тврдећи да није могуће разумети Кароову скулптуру без тела. Сам Каро о истој скулптури каже: „Осећао сам да желим скулптуру која је развучена, желео сам да више не буде блок, да не буде грудa, желео сам да буде као плес”. Овакав веома добар избор цитата уверава нас да је уметница Андреја Прокопијевић бирајући своју тему бирала и добро уметничко друштво истих и сличних интересовања.

Највећи теоријски изазов, али уједно и оно што ово истраживање чини занимљивим и иновативним, био је како одредити проблем покрета у статичкој апстрактној скулптуралној форми, где он визуелно није присутан у активном стању. Увођењем феноменологије као приступа проблему покрета у статичкој скулптуралној форми, кроз доживљај тела, односно кинестетичких карактеристика тела, докторандкиња је решила овај проблем, али и разјаснила значај улоге тела при естетском доживљају у ширем смислу.

Уметница посебно истиче вредност експеримента у односу на рад у материјалу-стаклу.

„Чврсто верујем да је експериментални приступ материјалу, уз веома добре услове рада и помоћ стручњака за стакло, допринео постизању специфичних квалитета у динамици форме којом сам била веома задовољна. Квалитети који су резултат тестирања могли су се

постићи само експериментисањем, а не планирањем. С тим у складу је и чувена изјава Пола Валерија - „Што је уметник више несигуран у резултат свог труда због природе материјала који узнемирава и средстава које користи да га обузда, то је његова жеља чистија, његова врлина очигледнија.”

Оцена остварених резултата

Кандидаткиња Андреја Прокопијевић је у потпуности остварила све циљеве и очекиване резултате истраживања докторског уметничког пројекта. Резултат ових истраживања су скулптуре од стакла и метала настајале са почетном премисом да се мирним непомичним апстрактним обликом може донети доживљај покрета користећи се скулптиорским језиком кроз динамизовање форме, њено пропорционисање и специфично лоцирање у простору, као и коришћењем адекватног материјала, у овом случају стакла и његовог одговарајућег технолошког третмана.

Само истраживање је осим технолошких и експерименталних знања и поступака подразумевало и упознавање са кључним појмовима и њиховим довођењем у одређену корелацију. Тако је уметница кроз текстуалну анализу повезала појмове покрета и тела, као и материјала и облика отварајући једну теоријску платформу на којој је базирала свој практични уметнички рад у скулптури.

Поступак је био динамичан крећући се често од праксе ка теорији али и са честим променама у супротном правцу, када је теорија дала логику одређеним недефинисаним областима скулпторског експеримента Андреје Прокопијевић.

Овај докторски уметнички пројекат доноси веома драгоцене закључке у вези освешћивања тела посматрача као средства спознаје који упоредо са видом заједнички учествује у укупном искуству скулпторског уметничког дела. Уметница овде проширује мисао о значају искуства покрета самог посматрача које може бити пробуђено скулптуром и њеним елементима као некаквим окидачем које покреће фузију искустава доживљеног и оног што се управо доживљава.

Треба нагласити и важност закљачака који долазе из искуства манипулације материјалом у току израде скулптура као и значаја експерименталног начина рада који јој је омогућио да прошири домете сопствених очекивања.

Закључак комисије

Докторандкиња Андреја Прокопијевић, у практичном делу докторског уметничког пројекта успешно је реализовала планиране уметничке радове, а текстуалним делом јасно описала свој уметнички поступак и логику уметничких процедура.

Комисија предлаже Наставно-научном већу Факултета ликовних уметности у Београду да прихвати Извештај Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта „Скулптурална форма: могућност интризичне кинетике (изложба скулптура)” и упути га са Предлогом одлуке Сенату Универзитета уметности.

У Београду, 17. септембар 2024. године

Др ум. Радош Антонијевић, редовни професор ФЛУ Београд – ментор

Др Јелена Тодоровић, редовни професор ФЛУ Београд

Др ум. Невена Поповић, ванредни професор Факултета уметности у Приштини са привременим седиштем у Звечану

Кристоф Бардин (Christophe Bardin): Универзитетски професор визуелних уметности, дизајна и теорије уметности на Универзитету Жан Моне у Сент Етјену - коментор

Сесил Кроче (Cécile Croce): Универзитетска професорка естетике и наука о уметности на Универзитету у Бордоу.

Јан Тома (Yann Toma): Професор визуелних уметности и наука о уметности, уметности и међународног стваралаштва, менаџмента уметности и иновација – креативне индустрије, уметности и одрживог развоја на Универзитету у Паризу 1 Пантеон-Сорбона.

ОЦЕНА ИЗВЕШТАЈА
О ПРОВЕРИ ОРИГИНАЛНОСТИ
ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

„Sculptural form: possibility of intrinsic kinetics”

Андреје Прокопијевић

На основу Правилника о поступку провере оригиналности докторских уметничких пројеката и докторских дисертација које се бране на Универзитету уметности у Београду и налаза у извештају из програма iThenticate којим је извршена провера оригиналности текста докторског уметничког пројекта, „Sculptural form: possibility of intrinsic kinetics” Андреје Прокопијевић, констатујем да утврђено подударње текста износи 3%. Овај степен подударности последица је *цитата, личних имена, библиографских података о коришћеној литератури, тзв. општих места и података, као и претходно публикованих текстова кандидаткиње*, што је у складу са чланом 9. Правилника.

На основу свега изнетог, а у складу са чланом 8. став 2. Правилника о поступку провере оригиналности докторских уметничких пројеката и докторских дисертација које се бране на Универзитету уметности у Београду, изјављујем да извештај указује на оригиналност писаног дела докторског уметничког пројекта, те се прописани поступак припреме за њену одбрану може наставити.

26. 9. 2024. године

Ментор
Радош Антонијевић